

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת דברים תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 444

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'אמן' על ברכות הגאולה

בשנה זו לא נצונו ביום התשיעי לחדש אב. השנה, כידוע חל היום התשיעי בשבת, והצום נדחה ליום ראשון. כלנו מקווים, מתפללים ומיחלים שלא נצטרך לצום כלל; שהתפלות הרבות שעם ישראל נושא במשך כמעט אלפים שנות גלות, יעלו ויתקבלו במרומים ומשיח צדקנו יבוא ויגאלנו במהרה.

אולי יש שלא יודעים אבל גם הצפייה לגאולה כריכה במצות עניית אמן. ברבות מהברכות שתקנו חכמים טמונה בקשה לבוא הגואל, ובאמצעות ה'אמן' שאנו עונים אחריהן, מביעים אנו את אמונתנו וצפייתנו לבוא הגאולה.

בנוגע לעניית אמן על שתיים מברכות הגאולה, מצאנו התייחסות מיוחדת בספר הקדום 'ספר הגן ודרך משה' (ליום א'): מספר שם על אודות חסיד אחד שבקש לבין כיצד יתכן שרובות אלפי התפלות והבקשות שכלל ישראל נשאו ונושאים במשך דורות כה רבים לבוא הגאולה השלמה - טרם התקבלו, והגלות מתארכת והולכת. לאחר שהתענה על כך גלו לו מן השמים בחלמו: "איה תבוא הגאולה והעולם אינם משיגים לענות אמן על הברכות שבהן מבקשים על הגאולה - ברפת 'המחזיר שכינתו לציון' [לפי שממהרים לומר 'מודים דרבנן'] וברפת 'הפורש סכת שלום' [לפי שממהרים לומר 'ושמרו!']!"

מן השמים גלו כי מלבד בקשת הגאולה והפזרה בברכות ובתפלות, נדרש מאתנו מאמץ נוסף - לענות אמן כדבגי על ברכות אלו, ואם רק נשפיל להקפיד על כך, נזכה להגאל. שמעתי פעם מחבר רמזי פה על כך, ראשי התבות של הבקשה: "ובנה ירושלים עיר הקדש" הן בגימטריה אמן.

יתכן אף לומר שענין זה נרמז במאמר חכמים (שבת לא א'): "בשעה שמכניסים אדם לדיון, אומרים לו: נשאת ונתת באמונה?... צפית לישועה?"

לנשאת ונתת באמונה יש קשר הדוק לצפית לישועה; הנושא ונתתו באמן, כלומר שהוא מקפיד על עניית אמן כראוי, הוא זה שיוכל לענות על שאלת: "צפית לישועה?"

כפי שלכל ברכה חסר המכה בפטיש - עניית אמן אחריה, כך גם את ברכות הגאולה יש להקפיד ולהשלים בעניית אמן.

בקריאת 'המחזיר שכינתו לציון. אמן' ובברכת שבת שלום,

278 218 מכובס"ן

פרש רש"י כי בני ישראל ישבו בקדש, תשע עשרה שנה, "כמימים אשר ישבתם" - בדיוק כמנין השנים שבהן נעו ונדו בשאר מסעותיהם במדבר. ויש להבין את הסבה שבגינה התחלקו אותן שלוששים ושמונה שנים שנגזר על ישראל לנדוד במדבר מחמת חטא המרגלים - חצין במנוחה בקדש, וחצין בנדודה ממקום למקום?

פרש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל ה'הפלאה':

מסתבר כי לאחר חטא המרגלים שבו נגזר על ישראל לשהות במדבר ולא להכנס לארץ, התפללו משה ובני ישראל שלכל הפחות ימנעו מהם היגיעה והקשי הגנרמים מחמת טלטולי הדרך. וכיון שתפלה עושה מחצה (ויק"ר ז א), התחלקו שנותיהם במדבר - תשע עשרה שנות נדודים, ותשע עשרה שנות מנוחה (פנים יפות).

משה תקן לומר 'מאה ברכות'

'ה' אלקי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא)

פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שבברך משה את ישראל: "יסף עליכם ככם אלף פעמים", אמרו לו ישראל: "משה אתה נותן קצבה לברכותינו", הלא כבר הבטיח הקדוש ברוך הוא לברכהם (בראשית יג טז): "ושמתי את זרעך כעפר הארץ?" אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקדוש ברוך הוא] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

אם כבר הבטחו ישראל בברכת הקדוש ברוך הוא לאברהם בברכה שאין לה קצבה, מדוע הצרך משה להוסיף להם ברכה משלו?

פרש רבי יעקב בעל הטורים:

משה רבנו למד את ישראל לברך 'מאה ברכות' בכל יום. וכיון ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים (חליו פז א), נמצא שפאשר יברכו 'מאה ברכות' ישתכרו אלף זהובים בכל יום. וזהו שאמר לישראל: בשכר מצות אמירת 'מאה ברכות' ביום שלמדתי אתכם, תשתכרו "ככם אלף פעמים", אולם מלבד זאת יוסיף ויברך אתכם הקדוש ברוך הוא מאוצרו.

סמוך לכך שמושה הוא שלמד את ישראל לברך 'מאה ברכות' נתן ללמד מהפסוק (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלקים"; "משה איש האלקים" - ראשי תבות 'מאה' (בעל הטורים' דברים לג א; מנחת הנהגה).

ב'עת רצון' יש להתפלל על העתיד

'ה' אלקי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא)

פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שבברך משה את ישראל: "יסף עליכם ככם אלף פעמים", אמרו לו: "כיצד אתה נותן קצבה לברכותינו", והלא כבר הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם (בראשית יג טז): "ושמתי את זרעך כעפר הארץ?" אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקדוש ברוך הוא] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

את טענתם של ישראל ואת תשובתו של משה, פרש רבי נתנאל פריד בעל ה'פני מבין' על פי משל:

מעשה במלך שלרגל יום הולדתו יצא בהכרח כי זכון הוא למלא כל בקשה שתגש לפניו. לשמע הכרזת המלך מהרו ובאו רבים מתושבי הממלכה, ובזה אחר זה שטחו את בקשותיהם. המלך אכן לא אכזב, כל בקשה שהגשה מלאה לשביעות רצונו של המבקש.

לקראת סוף היום נכנס לחדרו של המלך ידידו ורעו הקרוב ביותר. שמח המלך לקראתו ובקש מיד לשמע את מבקשו. בהכמתו בקש לה נצל את שעת הכשר עד תם, ובקשתו היתה כי מעתה ואילך כל בקשה ומשאלה שיבקש מהמלך, בכל עת ובכל שעה, תתקבל לרצון לפניו.

משל זה הביא החיד"א כ"י לבאר את הפסוק (תהלים סט ד): "ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך עגני באמת ישעך"; בעת שמתפלל אדם בצבור שהיא "עת רצון" למקבלת התפלה (ברכות א א), יבקש האדם "ברב חסדך עגני באמת ישעך" - בכל עת, גם כאשר יארע ויאלץ להתפלל ביחידות (חומת אגף' תהלים שם).

אף לענייננו, טרם פטירתו, כשראה משה שיעת רצון היא זו, עמד וברך את ישראל כל אחד ואחד בעניינים שהיו נצרכים לו באותה שעה. אולם בני ישראל שבקשו לנצל את גדל השעה, טענו פגגו: כיצד "אתה נותן קצבה לברכותנו" - הלא מרבם הם צרכינו, ובכל עת יתוספו עליהם עוד ועוד צרכים חדשים? על כן מיד עמד משה וברכם שברכת ה' הפוללת הכל ועומדת לנצל תלנה אותם בכל עת (פני מבין).

תפלה עושה מחצה

'ותשבו בקדש ימים רבים כמימים אשר ישבתם" (א מז)

תפלת מנחה שהצילה ממוות לחיים

להתפלל, אני ארד לשאב את המים במקומי, ובפעם אחרת תשאב אתה במקומי".

'ברוך ה'! אנקת רוחה נפלטה מפיו של דניאל, והוא מהר לאהלו כדי להתפלל תפלת מנחה.

מעט לפני שסיים להתפלל נשמעה לפתע אזעקה עולה ויורדת, וכן רגע החל מטר פגזים נוחת על כל אזור המחנה. מסתבר כי ממש באותם רגעים החלו העירקים להפגיז בכבדות את המחנה האירני.

זוחות פחד וזעקות פצועים נשמעו מכל פנה. הפאניקה הייתה אימה. לארטיילריה האירנית לקחו דקות ארוכות עד שהתעוררה להגיב בהפגזה נגדית. בינתיים נשכב דניאל על רצפת האהל וגונן על ראשו בידיו, תוך כדי שהוא מתפלל בכל לב לצאת בשלום מהארוץ. פיצוצי פגזי העירקים ורעם התותחים האירנים המשיבים אש נשמעו מכל כוון, ורק לאחר כמה עשרות דקות ארוכות ומתוחות שב השקט אל המחנה.

כשן הסערה התפנו האירנים לספר את מתייהם ולחפש את פצועיהם. המידע החל לזרום מהשטח אל חדר הפקוד, ורק לאחר שהערפל התפזר הבין דניאל את הנס הגדול שנגעשה עמו; החיל שהתנדב ללכת במקומו אל המעין, נמצא מוטל לצד המעין, כשגופו מרטיש מפגיעה ישירה של פגז.

דניאל שנצל בנס גלוי בזכות הקפדתו על תפלה בזמנה, נשא עיניו לשמים והודה מעמק לבו לקדוש ברוך הוא ששמר עליו והצילו ממנות בטוח.

זמן מה לאחר מכן, לאחר שרות של שנה בשדות הקרב, בקש דניאל ממפקדיו לצאת לחפשה קצרה. המפקדים אשרו לו את מבקשו, והוא נגש לחדרו ונטל את חפציו על דעת שלא לחזור.

דניאל נסע לביתו, ארז לעצמו חבילה קטנה של אכל ובגדים, והודיע להוריו על תכניתו לעלות לארץ. לשמחתו, הוריו עודדוהו ותמכוהו, ואף העניקו לו סכום כסף מכבד כדי שיוכל לשמש אותו במהלך הדרך הקשה.

בכסף שקבל מהוריו שכר דניאל מברית שהסיע אותו בחשאי אל מעבר לגבול אירן פקיסטן, שם כבר המתין לו רכב שהבריחו אל מעמקי פקיסטן. משם נסע דרך טורקיה לארץ הקדש, ובה החל ללמד תורה ביישיבת 'אור שמח', ובמהמשך אף הקים בית נאמן בישראל.

מפי בעל המעשה

צאתו ובואו מעתה ועד עולם. לפחות בתחום שמירת המצוות יכול היה דניאל להיות רגוע. שלטון האיתולות האירני, למרות אפיו הקיצוני, כבד את שומרי הדת היהודית, ומתוך כך הרשה דניאל באפן מיחד לקבל חבילות מזון כשר מהבית. הוריו האוהבים דאגו לשגר אליו מדי שבוע ספע של מזון משביע ומזין, וכך, ביחס לחילים המסלמים שלעיתים רבות סבלו מתת תזונה, דניאל נהנה מרוחה יחסית.

הקפדתו הגאה על שמירת מצוות מלאה, גם בשעות המלחמה הקשות, גרמה לכך שרבים מהחילים האירנים שסביבו העריצוהו וכבדוהו. כך זכה דניאל למעמד מכבד יחסית בקרב החילים והמפקדים, דבר שלא פעם פטר אותו מתפקידים שהיו כרוכים בחלול שבת וכדומה.

באותו יום שבו התרחש ספורנו, בשעת אחר צהרים מאחרת, סים דניאל את משמרתו כשומר בכניסה למחנה שבו שרת. לאחר שבע שעות שמירה רצופות הוא היה עייף מאד והמתין בקצרו רוח לחיל שיהלפנו. החיל הגיע ודניאל החל לצעד לכוון אהל השנה, אלא שבדייק אז נגש אליו אחד מהקצינים האחראים ודרש ממנו לרדת למעין הסמוך ולשאב ממנו כמה דליי מים כדי למלא את מיכל המים של המחנה.

במחנה, שהיה במקום באזור הררי ומבדד בלב כורדיסטן האירנית, לא היו מים זורמים. היה זה נהג שבשגרה שהחילים היו נדרשים מפעם לפעם לרדת אל אחד מהמעיינות הרבים הפזורים בסביבה ולשאב מהם כמה דליי מים כדי למלא את מיכלי השתיה של המחנה.

למרות עיפותו הרבה לא העז דניאל להתנוח, כל חיל בצבא האירני יודע שפקדה זו פקדה! וכוח, קטן ככל שהיה, עלול לגרום אחריו ענש כבד. דניאל החל אפוא לרדת לכוון המעין, אלא שאז נעצר על עומדו. 'טרם התפללתי מנחה!' נזכר. נותרו דקות ספורות בלבד עד לשקיעה, ודניאל התלבט מה לעשות. כיהודי מדקדק במצוות הקפיד גם בזמנים הקשים ביותר שלא להפסיד שום תפלה, האם יאלץ הפעם לוותר על כך?!

אחד החילים, הבחין במצוקתו והתענין: "מה קרה?"

דניאל הסביר לו שלפי מצות דתו הוא חייב להתפלל עכשו, דבר הסותר את הפקדה שהשתה עליו זה עתה. בפרץ של רצון טוב התנדב החיל מיד והציע לדניאל: "לך

המים, ימי מלחמת אירן-עירק. אותה מלחמה יקובה מדם, מהקשות ביותר שידע העולם בעשרות השנים האחרונות. מלחמה שגבתה במהלכה מחיר דמים כבד של מעל מיליון הרוגים מקרב הצדדים הלוחמים. המלחמה החלה זמן מה לאחר נפילת שלטון השאה האירני והקמת שלטון האיתולות המסלמי ונמשכה לאורך כשמונה שנים קשות, עד שהסתיימה בניסגותם של שתי המדינות מהשטחים שכבשו במהלך המלחמה, כאשר קו הגבול שב לקדמותו, כפי שהיה טרם פריצת המלחמה.

מעט לפני שסיים להתפלל נשמעה לפתע אזעקה עולה ויורדת, וכן רגע החל מטר פגזים נוחת על כל אזור המחנה. מסתבר כי ממש באותם רגעים החלו העירקים להפגיז בכבדות את המחנה האירני.

העיר טיראז באיראן

בשיאם של ימי המלחמה הקשה, לאחר חדשים ארוכים שבהם אבדו האירנים אלפי לוחמים מדי יום, הורו השלטונות על גיוס מסיבי כפוי של מאות אלפי חילים מכל רחבי המדינה. גם דניאל ברדי, צעיר כבן שלושים, בן לאחת מהמשפחות היהודיות השורשיות בעיר טיראז שבאיראן, אלץ באותה העת להצטרף למאמץ המלחמתי.

בצער רב הוא נאלץ לעזב את עבודתו בבית העסק המשפחתי שנהל אביו ולצאת אל שדה הקרב המרוחק והמדמם. בחדשים הבאים היה עתיד לעבר חיות קשות מנשא, לחזות במראות קשים ביותר ולהלחם בתנאי שטח קיצוניים. טרם צאתו מהבית הוא הניח ידו על המזוזה ונשא תפלה חמה שה' ישמר

ברכת המצוה על ברפת כהנים

ברפת כהנים בחזרת התפלה

צוהה התורה את הכהנים לעלות לדוכן ולברך את ישראל בכל יום בברכה הכתובה בתורה (במדבר ו כד-כו): "וברכה ה' וישמרה; יאר ה' פניו אליך ויחנה; ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום."

חכמים תקנו שהכהנים יקיימו מצוה זו בתוך חזרת הש"ץ, לאחר ברכות העבודה וההודאה, וסמכו תקנתם על לשון הפסוק (ויקרא ט כב): "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעטת החטאת והעלה והשלמים", ממנו משמע שלא הסתלק אהרן מן העבודה עד לאחר שברך את העם. לפיכך, מצד הדין צריכה הייתה הברכה להקבע לאחר ברפת עבודה, ואולם בפעל תקנו לאומרה רק אחר ברפת הודאה, שכן "עבודה והודאה תדא מלתא היא", כלומר: "שההודאה עבודת המקום היא, ואין להפסיק ביניהם" (מגלה יח א; רש"י שם ד"ה תדא). האדמו"ר רבי זאב וולף מסטרימקוב הוסיף והסביר שההודאה - תוצאת העבודה היא, שכן לאחר שמקריב אדם קרבן לפני ה' נשבר לבו בקרבו, פכתוב (תהלים נא יט): "זבחי אלקים רוח נשברה", ומתוך כך הרי הוא משתחוה ומוזה לבוראו בהכנעה (ז"ר זה"ב פר' צו).

נסח הברכה

לפני קיום מצוה זו מברכים הכהנים 'ברפת המצוה', כקנתם חכמים לגבי כלל המצוות.

ואולם, בשונה מיתר ברכות המצוות קבעו חכמים נסח מיוחד לברכה זו, כנסח המיוחד שקבעו חכמים לכל המצוות שנצטוו בהן הכהנים: "אשר קדשנו בקדשתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה" (סוטה לט א).

הסבה שתקנו לכהנים לברך בנסח שונה היא לפי שהנסח הכללי: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו", יש במשמעותו הודאה על קיום המצוות שנצטוו בהן כל מי שנכלל בקדשתו ישראל. לפיכך, לפני קיום כל אחת ממצוות הכהנה, תקנו חכמים שיפוטו הכהנים בברכתם שמודים הם על כך שאזו למצוה, שרק הם שנתקדשו בקדשתו של אהרן הצטוו בה (נחל איתן' טו ה).

ברכה על נשיאת פנים

חכמים (סוטה לח א) דרשו מן הכתוב שהכהן צריך להגביה ידיו [נשיאת פנים] בעת אמירת ברפת כהנים. בשלחן ערוך הרב (או"ח קכח ז) פסק שאין לכהנים לשאת את פניהם לפני אמירת 'ברפת המצוה', אלא לאחריה - בשעת אמירת פסוקי הברכה ["וברכה וכו']. זאת לפי ש'נשיאת פנים' היא חלק מעקר המצוה, והרי ברפת המצוה צריכה שתאמר קדם עשית המצוה [עובר לעשייתה].

ואולם ה'פך החיים' (שם עו) הביא בשם הפענח רז"א (במדבר ו כו) כי עקר המצוה היא רק אמירת פסוקי הברכה, ואלו נשיאות פנים אינה מעקר המצוה, על כן כתב שאדריבה יש להקדימה לברכת המצוה, כדי שלא תגרם להפסק' בין הברכה למצוה. הפענח רז"א אף הביא סמך לשיטתו מלשון הכתוב (תהלים קלד ב): "שאו ידכם קדש וברכו את ה'" - "שאו ידכם לפני ברכו את ה'".

רבי אריה ליב מאמסטרדם נקט אף הוא ש'נשיאות פנים' היא חלק מהמצוה, ולפיכך אין הכוונה נושא פניו אלא לאחר הברכה. כן פרש שדברי רבי אלעזר בן שמוע (שם לט א): "מימי... לא נשאתי פני בלא ברכה" נאמרו כפשוטם; שהקפיד שלא להגביה ידיו לפני שברך ברפת המצוה, כיון שחדש שהגבהת הידים היא חלק מהמצוה (בגין אריאל' ח"ב מסכת סוטה).

מקור הברכה

בגמרא (מגלה כז ב) הובא כי רבי אלעזר בן שמוע אמר לתלמידיו שאחת הסבות שבגינן זכה להאריך ימים הייתה: "מימי... לא נשאתי פני בלא ברכה". ותמהו המפרשים: הייתכן שייחס רבי אלעזר את סבת אריכות ימיו להקפדה על דבר שבחובה כ'ברפת המצוות'?

ה'טורי אבן' (שם) פרש כי עד לימיו של רבי אלעזר בן שמוע לא היו מברכים 'ברפת המצוה' על ברפת כהנים, וכיון שהוא שתאו לברך עליה, תלה את אריכות ימיו בזכות זו.

מדוע באמת לא תקנה ברכה למצוות כהנים עד לימיו של רבי אלעזר?

הנצי"ב (העמק שאלה' בהעלתך שאילתא קכה אות יא) פרש שחכמי הדורות הקודמים סברו שכשם שברפת 'אהבת עולם' נחשבת כ'ברפת המצוות' לקריאת שמע הנאמרת אחריה (ראה רמב"ן ברכות יא ב), כך ברפת 'הטוב שמך וזה נאה להודות' שמברך שליח הצבור, היא כ'ברפת המצוות' לברכת כהנים הנאמרת אחריה. ולכן לא תקנו לה ברכה מיוחדת. אולם רבי אלעזר בן שמוע סבר שמאחר שאין שליח הצבור מוציא בתפלתו את מי שבקי בתפלה (שו"ע או"ח קכד א), אין הכהנים יכולים לצאת ידי חובת ברפת המצוה בברכתו, ולכן תקנו להם ברכה מיוחדת.

עוד יש שבאר זאת על פי דברי הפוסקים (ראה 'בית דוד' או"ח סי' פג) שאין מברכים על קיום מצוות שמהותן היא אמירת ברכה, ולפיכך לא תקנו ברכה על מצות 'ברפת המצוה'. אף לענינו יש לומר שלפיכך לא תקנו חכמים ברכה על ברפת הכהנים שמהותה היא ברכה. ואולם רבי אלעזר סבר שרק על ברכה המכוננת כפלי ה' [כברפת המצוה] אין מקום להוסיף ולברך ברכה לפניה, אך ברפת הכהנים, אף שמהותה ברכה, הלא מכוננת היא כפלי ישראל ולכן יש לברך עליה כעל יתר המצוות (תקנו תפלה' בסדור אוצר התפלות' סדר ברפת כהנים בתפלת שלושה רגלים).

בינת אמון

אמת הוא שהקדוש ברוך הוא צוה את הכהנים לברך את עמו ישראל באהבה.

אברך יקר!

בהצטרפות למיזם 'דרך אמונה' תזכה לצבר תשעים אמנים ביום, ובכך תזכה להמנות על הראייה להקרא: "גוי צדיק שמר אמנים".

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חדש אב, זכאים להשתתף בהגרלה על 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

ההגרלה תתקיים א"ה ביום שלישי ג' באלול תשפ"ב. הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3.

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

שלושה 3 שמיעת שמות הזוכים

שלושה 2 הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

שלושה 1 שמיעת כללי המיזם

תשעים אמנים ביום

חכמים קבעו כי על האדם לענות מדי יום תשעים אמנים על ברכות. כדי להצליח לעמד במסכה זו צריך האדם להשתדל במיוחד לשמע ברכות מפי חברו, לפיכך נהנו רבים לשמע 'ברכות השדר' מפי כמה מתפללים (שו"ע או"ח ה' שו"ת הר"ם"ע מפא"ס סי' קנ"ג, משנה ברוך' שם סי' ק"ו).

מאוצרות אמונים

עגית תשעים אמונים ביום

ישאל לעתיד לבא

המוכיח רבי משה כהנא מגיביטש כותב כי לעתיד לבא ישאל כל אדם האם הקפיד לענות מדי יום תשעים אמונים, וכן האם עמד ביתר המכסות שקבעו חכמים לדברים שבקדשה, ואלו דבריו: "כתבו חכמי אמת, שלעתיד לבא ישאל כל אדם אם היה 'צדיק', דהינו אם קיים בכל יום את מכסת הדברים שבקדשה שגורמו באותיות צדי"ק: "צ" אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות..." (דרב משה ליום יא)

בנין של צדיק

רבי שמשון דוד פינקוס היה אומר כי לעמידה במכסות הדברים שבקדשה יש משמעות מיוחדת בנוגע לקביעת דרגתו של האדם. שהרי קבעו הקדמונים שאין אדם נקרא 'צדי"ק', עד שישלים צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים וק' ברכות. נמצא שאם חסר לאדם אחת מהמכסות שקבעו חכמינו לאמירת דברים שבקדשה, הוא כבר לא צדיק!

אין זה ענין של עוד אמן או פחות אמן, יש לנו כאן בנין של 'צדיק' - ואם חסרה לנו אמן אחת, כל הבנין של הצדיק חסר! כפי שאדם שחסרה לו אצבע אחת אינו 'אדם' - פחות אצבע, אלא הוא בגדר 'בעל מום' שחסר לו בשלמות ה'אדם', כך אדם שלא השלים מכסה זו, חסר לו בשלמות ה'צדיק' (נפש שמשון על סדור התפלה עמ' קלח).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת וכל מאמינים,

תודות רוב ברכות על העלון הנפלא, המשמש בעבורי כ'זרקור' נדיר המאיר את כל נושאי 'עבודת הלב'.

נתן לקרא על פעלכם, את הקריאה שקרא רבי עקיבא בשעתו (אבות דר"נ פרק ו) בראותו את האבן החקוקה המנוחת על פי הבאר: "אבנים שחקו מים". כמים השוחקים אבנים, כן פועלים הרעיונות המקוריים, הברורים והמבארים, אשר אתם מביאים לפנינו מדי שבוע, בגוון ותזמון מכליל. אט אט הם משלימים את יעודם, התודעה מחלחלת בלב ההמון, ומתוך כך מתרבה ההקפדה על כבוד שמים בעולם.

'כטופח על מנת להטפוח' - רבים מקוראים הנאמנים הופכים אט אט מ'מתחזקים' ל'מחזקים'. אין הם מסתפקים בהתחזקותם האישית, אלא מבקשים אף לזכות את זולתם, ומתוך כך הם מקדימים לבית הכנסת לשמיעת ברכות השחר מהמתפללים.

יהי רצון שחפץ ה' בידכם יצליח, ותמשיכו לפעל גדולות ונצורות עד כי נזכה לראות כי כל "עדת ישראל יעשו אתו" [ראשי תבות בגימטריה 'אמן'] - את האמן.

בברכת כ"ה לחי',
שלום וחס,
ירושלים.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

המהר"ם בנעט ז"ע

המהר"ם בנעט ז"ע י"ג באב תקפ"ט

רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג נולד בעיר שוהגא שבהונגריה בשנת ה'תקי"ג, לאביו רבי

אברהם. בהיותו כבן אחת עשרה שנים כבר נשלח ללמוד בישיבה ששכנה בעיר אטינגן, ובראשה עמד רבי יעקב קצנלבויגן. בגיל שמונה עשרה עבר לפראג, שם למד תורה מפי רב העיר בעל ה'נודע ביהודה'.

בהגיעו לפראג נלקח כחתן לבתו של אחד מנכבדי העיר ניקלשבורג. לאחר נשואיו הסתופף בצלו של רב העיר הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג שהיה ממאורי החסידות, ולימים ראה בו רבו המבוק.

בצעירותו התמנה רבנו לדין בעירו ניקלשבורג, אולם בהמשך עקר מהמקום כדי לשמש במשרות רבנות בכמה מערי אירופה. לאחר פטירת הרבי ר' שמעלקא, נעתר לשוב ולמלא את מקומו כרבה של ניקלשבורג. בעיר ניקלשבורג עמד רבי מרדכי בראשות ישיבה גדולה שעל ספסליה נמנו כארבע מאות תלמידים, ביניהם רבי יהודה אסאד זצ"ל ועוד מנדולי ישראל. בהיותו מערף ביותר על קיסר אוסטריה פרנץ הראשון, מנהו זה כרפה של מורביה כלה. את מעמדו הרם נצל כדי להגן על חומות הדת.

לעת זקנותו נסע רבי מרדכי אל עירת המרפא קרלסבאד, בהיותו שם, ביום י"ג באב ה'תקפ"ט נתבקש לישיבה של מעלה. נטמן בעיר ליכטנשטט הסמוכה לקרלסבאד, על תנאי שיעבירוהו בהמשך לעירו ניקלשבורג. כחצי שנה אחר פטירתו העתיק ארונו מליכטנשטט, ונטמן למנוחת עולמים בעירו ניקלשבורג.

ברכות השחר מפל אחד ואחד

רבי יעקב, בן מהר"ם בנעט, מתאר בקנטרס שכתב על תולדות חי אביו את סדר הנהגתו מדי בקר, ואלו דבריו: "מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מפל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול נעים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות ר' מרדכי בנעט עמ' 16).

אמן - שלישת עקרי האמונה

בעל ספר העקרים (מאמר ראשון פ"ד) סבר שעקרי הדת הם שלושה: א. מציאות ה'; ב. תורה מן השמים; ג. שכר ועונש. מהר"ם בנעט באר כי המלה אמן היא הכרזת אמונה בשלושה עקרין אלו. שהרי אמרו חכמים (שבת קיט ב) כי שלוש אותיותיה מכונות לשלוש התבות: "א- ל מלך נאמן". והנה, 'א-ל' היא הכרזה על אמונה במציאות ה' המושל בכל, בכח בלתי מגבל. 'מלך' היא הכרזה על האמונה בתורה מן השמים, ככתוב (תהלים צט ז): "מלך משפט אהב", והתורה נקראת משפט, ככתוב (תהלים יט ז): "משפטי ה' אמת צדקו יחדו", ונאמן היא הכרזה על היותו נאמן לשלם שכר למקמי מצוותיו ועונש לעוברי עליהו (דרשות מהר"ם בנעט דרושים קצרים).

קדיש מפי אדם גדול

ספר נכד רבנו, הגאון רבי אברהם יצחק גליק מטולצ'וא, כי אשת רבנו, הרבנית מרת שרה פינקל עליו השלום, היתה מתפללת שבעלה יאריך ימים יותר ממנה, כדי שתזכה שצדיק כמותו יאמר אחריה קדיש וילמד לעלוי נשמתה. בקשתה נתקבלה, והיא אכן נפטרה קצת יותר משנה לפניו [כ"ז באיר תקפ"ח], ורבי מרדכי אמר אחריה קדיש במשך כל השנה (צדיק פתמר יפרח עמ' כח).